

ارزیابی فرایند طراحی یک مرکز شهری شهروندگرا

جزیره نیو هلند، سن پترزبورگ

چکیده | شهر توریستی سن پترزبورگ برای پیش‌برد همزمان دو هدف مهم توسعه گردشگری و اجتماعی تلاش بسیاری داشته است. بر همین اساس، اقدامات لازم توسط مسئولان جهت توسعه شهر در ابعاد خرد و کلان صورت پذیرفته است. توسعه گردشگری در این شهر تاریخی سبب شده مکان‌های شهری که باید پاسخگوی نیازهای مردم شهر باشند، توسط گردشگران اشباع شوند. از طرفی میدان کاخ^۱ (مرکز قدیمی شهر)، به مرور زمان نیازهای اجتماعی شهروندان را برآورده نکرده و به مرکز توریستی شهر بدل شد. اگر شکل‌گیری مراکز شهری با نیازهای شهروندان مطابقت نداشته باشد، در طی زمان متروک شده و مردم فضای دیگری را جایگزین خواهند کرد.

مدیران و مسئولان این شهر در راستای ساخت یک مرکز شهری جدید با کاربری‌های چندمنظوره، سه بار طراحی جزیره نیو هلند^۲ را به شرکت‌های طراحی معروف جهان واگذار کردند. بنابراین جزیره نیو هلند، مرکز جدید شهر سن پترزبورگ، دارای پیشینه تاریخی خاص و مراحل متنوع طراحی است، که در نهایت بسیار موفق عمل کرده و مورد استقبال مردم قرار گرفته است. در این نوشتار به بررسی و مقایسه تجربه‌های طراحی و احیای جزیره نیو هلند پرداخته خواهد شد که بعد از بارها طراحی توسط شرکت‌های موفق جهان، به دلیل عدم تطابق با خواست شهروندان اجرا نشد و در نهایت مدیران شهری با مشاهده نحوه برخورد مردم با سایت به سیاست‌گذاری جدیدی دست یافتند. این پروژه توسط شرکت West8 در سال ۲۰۱۴ و مبتنی بر خواسته‌های مردم و نظرات قابل توجه تیم طراحی به اجرا درآمد. این تجربه می‌تواند یک الگوی بسیار مناسب برای روند توسعه شهرهای سنتی ایران باشد. بنابراین می‌توان با اتخاذ سیاست‌های شهروندگرایانه از اغتشاش و نابودی هویت شهرها جلوگیری و به ایجاد فعالیت‌های اجتماعی در شهر کمک کرد.

واژگان کلیدی | منظر شهری، احیا، هویت، شهروندگرایی، مکان‌یابی.

کیوان کیانی

کارشناس ارشد معماری منظر، دانشگاه

تهران

keyvankiani72@gmail.com

مقدمه | آنچه به هویت در منظر شهری مفهوم می‌بخشد، ارتباط انسان امروز با زندگی گذشته و حال اوست که در بستر شهر ظهور پیدا کرده و یکی از ابزارهای حفظ یا تولید آن، حافظه جمعی و ذهن شهر است. می‌توان نسبت هویت و منظر شهری را در تعامل چهار عامل خلاصه کرد که خود ابزاری برای حفظ هویت در منظر شهر است: (۱) ویژگی‌های کالبدی شهر و قابلیت‌های آن؛ (۲) معانی و مفاهیم قابل درک در شهر؛ (۳) بستر پویای زمان و زندگی امروز؛ (۴) زندگی اجتماعی و حیات مدنی شهروندان. با توجه به اینکه یکی از مهم‌ترین زمینه‌های احراز هویت انسان، ارتباط وی با ساخته‌هایش و همچنین مؤلفه‌های فرهنگی، طبیعی و کالبدی محیط اوست، هرگونه دگرگونی در این مؤلفه‌ها، عامل تحول در هویت وی نیز خواهد شد. با این تفسیر اگرچه مفهوم هویت در منظر شهری معلول کالبد، خاطره جمعی و فرهنگ شهر است، اما با گذشت زمان، خود عامل فزاینده خاطره جمعی و فرهنگ شهر خواهد شد (آتشین‌بار، ۱۳۸۸).

سن‌پترزبورگ با داشتن پیشینه غنی تاریخی و هویتی، دارای منظر شهری تاریخی است. میدان کاخ در مرکز شهر، فضایی قابل توجه برای گردشگران و شهروندان به حساب می‌آید، اما آیا این میدان می‌تواند جواب‌گوی نیازهای امروز مردم این شهر باشد. منظور از مرکز شهر، نه به لحاظ جغرافیایی، بلکه مرکز تاریخی شهر و مرکز پیدایش شهر است؛ قلب تپنده‌ای که همه مردم در آنجا حضور پیدا کرده و با یکدیگر و محیط در تعاملند؛ ولی در کل دارای طبقه اجتماعی و کارکردهایی غالب است (منصوری، ۱۳۹۴). مرکز جدید شهر سن‌پترزبورگ توسط همین تعاملات و وقوع تحولات مختلف شهر به وجود آمده است. لیکن این مرکز از لحاظ جغرافیایی منطبق بر مرکز قدیمی شهر نیست و حتی کاربری فعلی با سیاست‌های بالادستی تعریف شده برای این مکان تفاوت دارد. نحوه برخورد مردم و استقبال آنها موجب شد مدیران، سیاست‌های خود را نسبت به پروژه تغییر داده و به جای بازسازی و مرمت، آن را به یک مرکز فرهنگی-شهری تبدیل کنند. بنابراین علی‌رغم هزینه‌های فراوان انجام شده برای طرح‌های متعدد پیشنهادی، بار

دیگر طراحی پروژه به شرکت WEST8 متخصص در طراحی منظر و فضاهای عمومی سپرده شد. سؤال محوری نوشتار این است که چگونه و به چه دلیل، سیاست‌های بالادستی این پروژه تغییر کرد و آیا این تغییر موفق بوده یا نه؟ به دنبال پاسخ این سؤال، نوشتار به بررسی هدف‌ها، رویکردها و اقدامات صورت گرفته در پروژه براساس اظهارات شرکت طراح، کارفرما و مدیریت فعلی مجموعه می‌پردازد.

معرفی پروژه

در سال ۱۷۱۹ جزیره نیو هلند (New Holland) توسط پتر کبیر (اولین تزار روسیه) با هدف ایجاد کارخانه کشتی‌سازی نزدیک مرکز حکومتی در سن‌پترزبورگ بنیان‌گذاری شد. این سایت یک زمین مثلثی‌شکل است که توسط سه کانال آب از زمین‌های اطراف جدا شده است (تصویر ۱). در عصر حاضر و همگام با توسعه شهر، طراحی و ساخت این پروژه به شرکت WEST8 سپرده شد. در سال ۲۰۱۴ طراحی و اجرای فاز اول این پروژه به کارفرمایی شرکت نیو هلند (New Holland Development, NHD) به پایان رسید و به روی عموم باز شد. این جزیره در حال حاضر به عنوان مرکز شهری اجتماعی سن‌پترزبورگ شناخته می‌شود و بسیاری از وقایع و جشن‌های سالیانه نیز در این سایت اتفاق می‌افتد (تصاویر ۲ و ۳).

پیشینه سایت

با ساخت عمارت نیروی دریایی در اوایل قرن ۱۸ توسط پتر کبیر، نیاز به یک کارخانه کشتی‌سازی در نزدیکی این ساختمان امری ضروری به نظر می‌رسید. بنابراین کانال‌کشی و خشک کردن باتلاق برای ساخت این جزیره توسط معماران هلندی آغاز شد و بر همین اساس جزیره نیو هلند نام گرفت (تصویر ۴). این مجموعه از قرن ۱۸ تاکنون دچار تحولات زیادی شده و توسط معماران معروف توسعه یافته است که خود نشان از اهمیت هویت این سایت برای شهروندان این شهر دارد.

در طول قرن ۱۸ این جزیره به عنوان یک مرکز ذخیره‌سازی چوب برای نیروی دریایی استفاده می‌شد. در اواسط قرن ۱۹ با رشد و توسعه شهر، نیاز به زندان یک اولویت اساسی

تصویر ۱: نقشه مرکز شهر و مکان جزیره نیو هلند، سن پترزبورگ، روسیه. مأخذ: <https://goo.gl/maps/ZITr7rs3AF1B2>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تصاویر ۲ و ۳: برگزاری مراسم و فعالیت‌های اجتماعی در جزیره نیو هلند، سن پترزبورگ، روسیه. مأخذ: http://www.west8.nl/projects/new_holland

نهایت طرح شرکت WorkAC برنده شد. طرح این شرکت با ایده «شهرستان در شهرستان» به طراحی مراکز فرهنگی، تئاتر، موزه، سالن نمایشگاه، مدارس و آزمایشگاه‌های علمی در این جزیره پرداخته بود (تصویر ۶)؛ (Ibid).

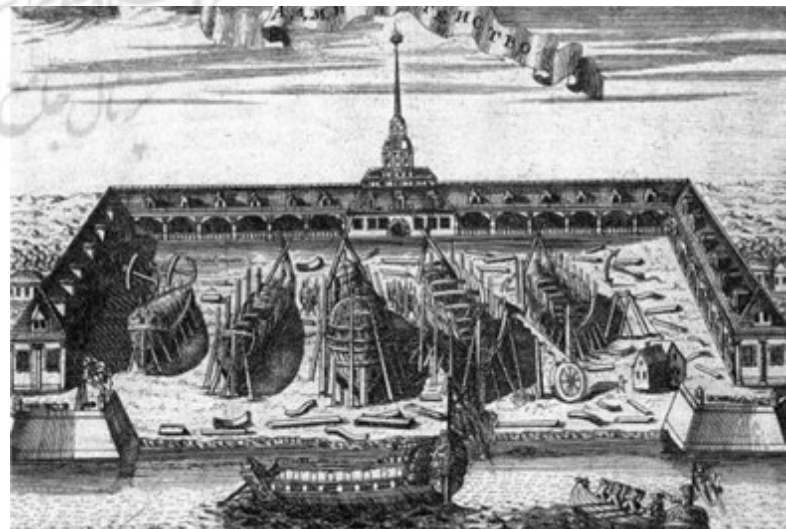
طی همین جریانات در سال ۲۰۱۱ این مجموعه برای اولین بار از زمان پتر کبیر به روی عموم باز شد و با همان وضعیت قدیمی خود به عنوان یک پارک شروع به خدمت‌رسانی کرد. این سایت طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳، میزبان بیش از ۱۲۰۰ رویداد بوده است و بالغ بر ۷۰۰ هزار نفر از آن بازدید کرده‌اند. وقتی مسئولان خواسته عمومی مردم، مبنی بر وجود یک فضای شهری به جای یک مرکز چند منظوره فرهنگی را مشاهده کردند، رویکرد و نگاه خود را نسبت به این پروژه تغییر داده و این مجموعه را برای استفاده عموم باز نگه داشتند. از این رو مدیران با کسب تجربه حاضر، در راستای توسعه سایت اختصاص داده شده به پارک نیو هلند تدبیر دیگری اتخاذ کرده و آن را حفظ کردند. طراحی مجموعه نیز که به شرکت WEST8 سپرده شده بود طرح قبلی (طراحی شده توسط شرکت WorkAC را تکمیل می‌کرد (جدول ۱). نهایتاً در سال ۲۰۱۴ فاز یک پروژه اجرا و بازگشایی شد و در سال

به شمار می‌آمد. بنابراین با صلاح‌دید مدیران شهری ساخت یک زندان در این مجموعه در دستور کار نیروی دریایی قرار گرفت. در اوایل قرن ۲۰ یک مخزن آب برای تست کشتی ساخته شد. از این مخزن آب برای تست نمونه‌های اولیه از ناوچه‌های جنگی و اولین زیردریایی ساخت روسیه استفاده شد. در همین زمان در این سایت یک ایستگاه رادیویی ساخته شد که نقشی حیاتی در پخش سخنرانی مشهور اعلام انقلاب لنین در سال ۱۹۱۷ بر عهده داشت (Ibid).

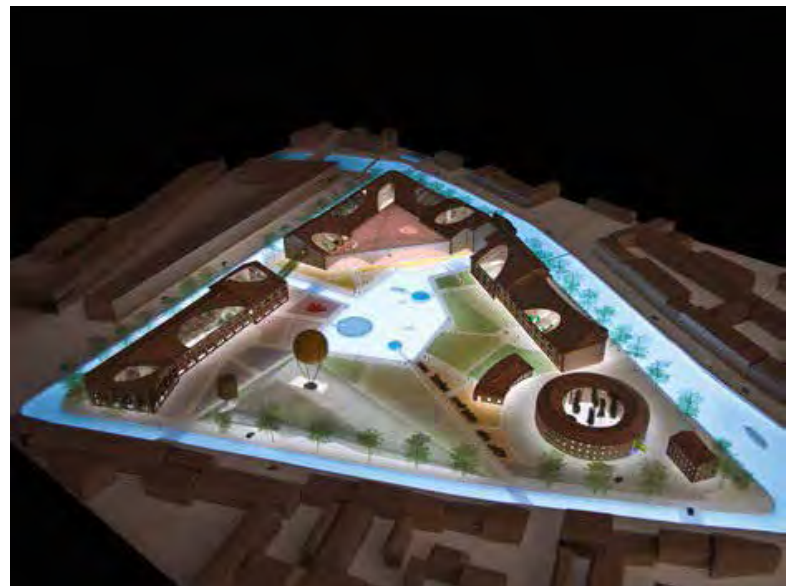
این مجموعه به همین ترتیب تا قرن معاصر باقی ماند و پس از تعطیلی زندان متروک شده و در نهایت در سال ۲۰۰۴ مالکیت آن از نیروی دریایی به شهر واگذار شد. در سال ۲۰۰۶ رقابتی به منظور بازسازی این جزیره برگزار شد که نهایتاً شرکت نورمن فاستر و شرکا^۳ برنده این رقابت شدند. طرح مذکور پیشنهاد ساخت یک مجتمع چند منظوره بود که بنا به دلایل مختلف از قبیل تغییر مدیریت شهری هرگز اجرا نشد (تصویر ۵). برای بار دوم در ژانویه ۲۰۱۱ فراخوان یک رقابت جدید با عنوان «ایده‌های جدید برای نیو هلند» رونمایی شد. در تعریف این شعار می‌توان به طراحی یک مرکز چندعملکردی فرهنگی و اجتماعی اشاره کرد. در این رقابت شرکت‌های مطرح از سرتاسر جهان شرکت کردند و در

تصویر ۵: طرح شرکت فاستر و شرکا، سن پترزبورگ، روسیه. مأخذ: <http://www.fosterandpartners.com/projects/new-holland-island>

تصویر ۴: اولین ترسیمات از جزیره نیو هلند، سن پترزبورگ، روسیه. مأخذ: <http://www.newhollandsp.ru/en/history/xviii-century>

تصویر ۷: نقشه فعلی مجموعه طرح شرکت WEST8، سن پترزبورگ، روسیه.
 مأخذ: <http://www.newhollandsp.ru/en/visitors/>

تصویر ۶: طرح شرکت WorkAC، سن پترزبورگ، روسیه. مأخذ:
<https://www.dezeen.com/2011/08/03/new-holland-island-by-work-ac>

شهروندان شکل گرفته و هدایت این جریان، وظیفه بسیار مهمی را بر دوش شرکت طراح گذاشته است. شرکت طراح نیز رویکردهای تاریخی-هویتي و اجتماعی-آموزشی را در فرایند طراحی این هدف لحاظ کرده است. در طراحی پروژه، رویکردها برای تمام شهروندان شهر، رده‌های سنی و تمامی تحولات اجتماعی شهر در نظر گرفته شده‌اند و متناسب با آنها اقدامات لازم انجام شده است (see <http://www.newhollandsp.ru>).

از اقدامات در سطح کلان این مجموعه می‌توان به تبدیل آن به یک پارک شهری برای انجام رویدادهای مختلف سالیانه اشاره کرد و از اقدامات خرد آن می‌توان موارد زیر را عنوان کرد (تصاویر ۸ و ۹)؛ (Ibid).

- ساخت کشتی تاریخی پتر کبیر برای بازی کودکان
- ایجاد دریاچه با قابلیت اسکی روی یخ
- ایجاد غرفه‌های فرهنگی
- احیای ساختمان‌های تاریخی
- باغچه گیاهان دارویی
- نورپردازی خاص شبانه
- سالن‌های مشخص برای رویدادهای مهم
- ایجاد سطوح وسیع چمن سبز
- نیاز به یک مرکز شهری جدید

۲۰۱۶ ساخت پروژه به پایان رسید (تصویر ۷)؛ (Ibid).

هدف، رویکرد و اقدامات

این پروژه پس از طراحی‌های متعدد، طی سال‌های متمادی در نهایت با هدفی که نتیجه خواست خود شهروندان بود طراحی شد. سیاست بالادستی که برای این پروژه تعریف شده مرمت و بازسازی مجموعه تاریخی نیو هلند است. اما شرکت طراح برای طراحی این پروژه دو هدف اصلی اتخاذ کرده که عبارت‌اند از:

- بازسازی معماری مجموعه همگام با طرح قبلی که

توسط شرکت WorkAC

- ایجاد یک مرکز شهر جدید برای شهرستان (NEW (HOLAND, 2014).

بازسازی معماری مجموعه بخشی از سیاست‌های تعیین شده از سوی کارفرماست و در طرح قبلی که توسط شرکت Work AC طراحی شده بود نتیجه خوبی در برداشت. لیکن وقتی سیاست ساختن یک مرکز شهری جدید در این مجموعه در دستور کار قرار گرفت، بناها نیز باید به گونه‌ای مرمت شدند تا حداکثر پاسخ‌دهی را داشته باشند. در عین حال، سیاست ساختن یک مرکز شهری جدید نیز توسط

نقاط قوت	نقاط ضعف	نگاه به منظر	نگاه به معماری	نحوه دریافت پروژه و سال	نام شرکت طراحی
ایجاد یک مرکز چند منظوره شهری-	عدم استفاده از- ساختمان‌های قدیمی موجود در سایت نابودی محوطه- بسیار استراتژیک شهری سایت عدم توجه به هویت- سایت	عدم توجه به منظر	طراحی یک بنای عظیم چند منظوره در وسط محوطه مجموعه	برنده رقابت طراحی در سال ۲۰۰۶	نورمن فاستر و شرکا
حفظ ساختمان‌های قدیمی- مرمت و احیای ساختمان‌های قدیمی- توجه به محوطه (صرفاً- (زیبایی‌شناسی	بر طرف نکردن- نیازهای کاربردی مردم در محوطه	ایجاد یک فضای سبز بدون کاربری مناسب صرفاً تفریحی	مرمت داخل فضای ساختمان‌های قدیمی موجود در سایت	برنده رقابت طراحی در سال ۲۰۱۱	WorkAC
برطرف کردن نیازهای کاربردی- مردم در طراحی محوطه		ایجاد یک منظر با تمام کاربری‌های مورد نیاز شهروندان و دارای هویت تاریخی	حفظ طراحی شرکت WorkAC	در سال ۲۰۱۴ مستقیماً واگذار شد	WEST8

توسعه ایفا می‌کنند (سلطانی، ۱۳۸۸). بنابراین نیاز به یک مرکز تفریحی-فرهنگی در شهر که بتواند متناسب با سبک زندگی امروز شهروندان پاسخگوی آنها باشد به مراتب بیشتر احساس می‌شود. می‌توان این‌گونه بیان کرد که با گذر زمان مراکز شهری می‌توانند بعضی از عملکردهای جمعی خود را از دست بدهند و تنها به مکانی برای بازدید گردشگران و انجام مراسم ملی تبدیل شوند. در این صورت مکان جدیدی به عنوان یک مرکز شهر نوین برای پاسخ به نیازهای مردم مورد نیاز خواهد بود.

مکان‌یابی یک مرکز شهری جدید

در شهر سن‌پترزبورگ شهروندان نسبت به سابقه تاریخی این شهر و مؤسس آن، پتر کبیر بسیار مفتخرند. بنابراین تمامی سیاست‌های توسعه شهری در طول زمان بر مبنای همین توجه مردم شکل گرفته و از این پس چنین خواهد بود. بنابراین وقتی نیاز به مرکز شهر جدیدی برای

مرکز قدیمی شهر که براساس تقاطع سه محور اصلی سن‌پترزبورگ شکل می‌گیرد، در واقع یک ساختمان نظامی نیروی دریایی است و میدان اصلی شهر (palace square) در محور راست این بنا و روبه‌روی قصر سلطنتی هرمیتاژ قرار دارد. این در حالی است که میدان کاخ، نقش مرکز شهری مهم و پاسخ‌گو را در شهر بازی می‌کند ولی به مکانی توریستی برای جهانیان نیز تبدیل شده است. این میدان امکانات تفریحی، تفریحی و فرهنگی لازم را برای شهروندان ندارد و کاربری آن به موزه، نمایشگاهی برای گردشگران و انجام مراسم رسمی تقلیل یافته است. لذا شهروندان نیازمند مرکزی دارای جاذبه‌های مدرن و جدید هستند. جاذبه‌های مدرن در واقع، دسته‌ای از فضاها و کاربری‌های شهری هستند که براساس نیازهای امروزی انسان و پیشرفت‌های تکنولوژیک ایجاد شده‌اند و علاوه بر رفع نیازهای اقتصادی و اجتماعی، نقش مهمی را در پر کردن اوقات فراغت شهروندان جوامع توسعه‌یافته و در حال

تصاویر ۸ و ۹: طراحی در مقیاس خرد با ساخت کشتی و باغچه گیاهان دارویی، سن پترزبورگ، روسیه. عکس: کیوان کیانی، ۱۳۹۵.

شکل‌گیری رویدادهای اجتماعی حس می‌شود، ناخودآگاه تمام توجه مردم به جستجوی مکانی مناسب در مناطق استراتژیک شهر جلب می‌شود. همان‌طور که گفته شد در شهر سن‌پترزبورگ این منطقه استراتژیک حول ساختمان نیروی دریایی شکل گرفته است. اما با وجود میدان کاخ و کلیسای سنت ایساک در دو سمت این منطقه، فضایی برای شکل‌گیری این مرکز شهری جدید وجود نداشت تا زمانی که جزیره نیو هلند به فاصله ۱۰۰۰ متری ساختمان نیروی دریایی برای بازدید عموم آزاد شد. شهروندان می‌توانستند از مرکز شهر با عبور از یک محور سبز و زیبا مستقیماً به این سایت دسترسی داشته باشند. در واقع مزیت اول این جزیره نزدیکی به مرکز هویتی شهر است و مزیت دوم آن، هویت تاریخی و ملی است که برای شهروندان وقایع و اتفاقات مهم را تداعی می‌کند. نقش نوستالژیک این جزیره در تاریخ سن‌پترزبورگ موضوعی است که طراحان به خوبی از آن آگاهی دارند و در جهت ارتقاء آموزش و رشد فرهنگی کاربران استفاده کرده‌اند. در نهایت نیز باید اذعان داشت، این سایت با داشتن امکانات تفریحی و تفرجی از قبیل کانال‌های اطراف سایت، ویژگی جزیره‌ای، فضای سبز، وجود برکه آب در میانه سایت، پل‌های متعدد، بناهای تاریخی و ... به مکانی خاص و ویژه در سرتاسر سن‌پترزبورگ بدل شده است.

برخورد با سایت متناسب با هدف

اقدامات انجام شده در دو سطح کلان و خرد قابل تحلیل هستند. در مقیاس کلان تبدیل این سایت به پارک و فضای عمومی شهری، انتخابی منطقی و متناسب با خواسته مردم به نظر می‌رسد. حال آنکه هدف مدیران شهری در ابتدای امر برای طراحی این مجموعه، صرفاً در بازسازی و تبدیل آن به یک مرکز چند منظوره خلاصه می‌شد. از طرفی با مشاهده بازخورد مردم تغییراتی در تصمیم‌گیری‌ها صورت پذیرفت و فضای باز مجموعه مورد توجه قرار گرفت. بنابراین سایت موجود به عنوان یک مرکز شهری فرهنگی برای انجام رویدادهای مردمی مورد استفاده قرار گرفت. در نتیجه وقتی هدف جدید (ایجاد یک مرکز شهر جدید برای شهرستان) در کنار هدف قبلی قرار گرفت، اقدام کلان طرح توسط طراح تعریف شد که تبدیل سایت به یک پارک

شهری بود. در تعریف چگونگی اتخاذ این اقدام می‌توان به کمبود امکانات تفریحی و برگزاری رویدادهای مردمی در مرکز شهر قبلی اشاره کرد. بنابراین طراح با تعیین رویکرد فرهنگی و تفریحی، سایت را به یک پارک شهری تبدیل کرد.

اقدامات متناسب با هدف

اقدامات مناسبی براساس اهدافی که برای پروژه معرفی شده صورت گرفته است. به طور مثال، احیای ساختمان‌های تاریخی مجموعه یک اقدام مرمتی است که با رویکرد هویتی-تاریخی متناسب با هدفی که کارفرما برای طراح تعیین کرده بود، یعنی مرمت و احیای معماری سایت شکل گرفته است. در این اقدام با تعیین کاربری‌های مناسب و به روز برای بناها همگام با طرح قبلی سایت، به آنها حیات دوباره بخشیده‌اند. از طرفی بیشتر اقدامات شرکت طراح در راستای هدف دوم پروژه قرار دارد؛ ایجاد یک مرکز شهر جدید که اقدامات تفریحی و عملکردی مناسبی برای آن در نظر گرفته شود. به منظور آموزش و توجه به تاریخ سایت اقدام به ساخت یک کشتی مشابه کشتی پتر کبیر، برای بازی کودکان انجام گرفته است که با دارا بودن تمهیداتی برای والدین، آنها را نیز با کودکانشان همراه کرده است. در نتیجه هر دو رده سنی در کاربری موجود مورد توجه قرار گرفته‌اند. اقدام دیگر این پروژه استفاده از سطوح وسیع چمن است که با اتخاذ یک رویکرد تاریخی نوعی تقلید از باغ‌های سلطنتی روسیه به حساب می‌آید. در راستای همین اقدامات در انتخاب پوشش گیاهی از گیاهان دارویی به جای گل استفاده شده تا زیبایی و سودمندی را همزمان در بر داشته باشد. برای فعالیت‌های اجتماعی مردم نیز ساخت سالن‌های سخنرانی در فضای باز و غرفه‌های فرهنگی به صورت سازه‌های موقت با مصالح بومی پیش‌بینی شده تا حضور مردم در فضا به راحتی صورت پذیرد. در زمینه امکانات تفریحی نیز طرح پیست اسکی روی یخ بر روی دریاچه میانه سایت به اجرا درآمد و در فصل سرما مورد استقبال عمومی قرار گرفت. نورپردازی شبانه نیز یک نورپردازی منحصر به فرد است که با تأکید بر نقاط اصلی سایت و عدم ایجاد مزاحمت برای چشم بسیار موفق بوده و در مراسم‌های خاص نیز قابلیت تغییر دارد (جدول ۲).

جدول ۲: جمع‌بندی تحلیل اقدامات انجام شده در جزیره نیو هلند. مأخذ: نگارنده.

سیاست بالادستی	هدف	رویکرد	اقدام	نقاط قوت	نقاط ضعف
مرمت و بازسازی مجموعه	بازسازی معماری مجموعه همگام با طرح قبلی که توسط شرکت WorkAC انجام شد.	تاریخی-هویتی	احیای ساختمان‌های تاریخی	دادن کاربری‌های به روز و متناسب به ساختمان‌ها	-
		فرهنگی و تفریحی	تبدیل به یک پارک (شهری) (اقدام کلان)	متناسب با خواست و نیاز مردم دارای امکانات کافی و موقعیت استراتژیک شهری	-
		اقتصادی و زیبایی	باغچه گیاهان دارویی	داشتن سودمندی در کنار زیبایی صرفه جویی و حفظ هزینه	عدم درگیر کردن کاربران در جهت آموزش نوع این گیاهان
		بسترگرایی و تفریحی	ایجاد دریاچه با قابلیت اسکی رو یخ	استفاده از پتانسیل‌های طبیعی سایت در زمستان	-
		اجتماعی-آموزشی	ایجاد غرفه‌های فرهنگی	ساخت با سازه‌های موقتی و مصالح چوبی	-
	ایجاد یک مرکز شهر جدید برای شهرستان	هویتی و زیبایی	نورپردازی شبانه خاص	عدم چشم‌زدگی و تقویت نور در نقاط مهم سایت جهت جذب مخاطب به آن نقاط	عدم توجه به پیشینه تاریخی در نورپردازی سایت
		اجتماعی	سالن‌های خاص برای رویدادهای مهم	سازه‌های موقتی متناسب با نوع مراسم قرارگیری در فضای باز	وجود مشکلات سرما و برف در زمستان‌ها
		اجتماعی-هویتی و تفریحی	ایجاد سطوح چمن سبز وسیع	توجه به هویت فضای سبز استفاده شده در باغ‌های سلطنتی تزارها	وجود مشکلات سرما و برف در زمستان‌ها هزینه نگهداری بالا
		تاریخی-هویتی و اجتماعی-آموزشی	ساخت کشتی تاریخی پتر کبیر برای بازی کودکان	توجه به هویت ملی روسیه درگیر کردن کودکان و والدینشان با تاریخ	-

طرح، مسئولان با درایت این شهر با صرف نظر از تمام هزینه‌ها و مشکلات، پروژه را برای بار سوم به شرکت دیگری به نام WEST8 سپردند تا این بار بتواند علاوه بر پاسخ به نیازها و خواسته مردم، آنها را ساماندهی کند و به سوی کمال هدایت کند. شرکت طراح نیز با طراحی درست، به خوبی این هدف را چه در سطح خرد و چه کلان انجام داده و سبب رشد و ارتقای نسل فعلی و آینده شده است. بنابراین مراکز شهر می‌توانند در طول تاریخ، هویت و عملکردهای متفاوتی داشته باشند و از مکانی به مکانی دیگر جابه‌جا شوند تا پاسخگوی نیازهای جدید هر دوره باشند. مسئولان نیز باید خواسته‌های مردم را در توسعه شهر در نظر بگیرند و فقط متکی به سیاست‌های بالادستی نباشند. با اتخاذ چنین رویکردی می‌توان در سرتاسر شهر شاهد مناظر شهری شهروندگرا بود که سبب تعالی شهروندان و جلوگیری از اسراف هزینه‌های گزاف شود.

جمع‌بندی | منظر شهری پدیده‌ای بسیار خاص و هویت‌مند است که نمی‌توان آن را براساس نظر یک شخص یا یک مدیر شکل داد. این پدیده از بستر مکانی و زمانی سایت و بنا به نوع خواسته مردم شکل می‌گیرد. مراکز شهر از عناصر کلان منظر شهری هستند و هر کدام می‌توانند دارای عملکرد و هویت خاص خود باشند. مرکز تاریخی و اصلی شهر این ویژگی را دارد که با گذر زمان دچار تحول شود؛ به گونه‌ای که طی زمان صرفاً به مکانی برای جذب گردشگر و برگزاری بعضی مراسم ملی تغییر کاربری دهد. با وقوع چنین تحولی می‌توان با انتخاب و سیاست‌گذاری درست، مکان جدیدی را به عنوان یک مرکز شهری نوین طراحی کرد تا بتواند در کنار مرکز شهری تاریخی فعالیت کند و نیازهای جدید مردم شهر را پاسخ دهد. همان‌گونه که طراحی پروژه جزیره نیو هلند صورت گرفت و بعد از دو مرحله سیاست‌گذاری و طراحی توسط شرکت‌های برتر جهان، به دلیل عدم همخوانی خواسته مردم با اهداف

پی‌نوشت

1. Palace Square.
2. New Holland Island.
3. Norman Foster & partners.

فهرست منابع

- آتشین‌بار، محمد. (۱۳۸۸). تداوم هویت در منظر شهری. *مجله باغ نظر*، ۶ (۱۲): ۴۵-۵۶.
- NEW HOLLAND. (2014). available from: http://www.west8.com/projects/new_holland/ (accessed 1 March 2017).
- منصور، سید امیر. (۱۳۹۴). *جزوه درس منظر شهری*. تهران: دانشگاه تهران.